

जागतिक बँकेच्या सहाय्याने केंद्रशासन पुरस्कृत औद्योगिक मूल्य वृद्धीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे (Skill Strengthening for Industrial Value Enhancement) (STRIVE) या योजनेची राज्यामध्ये अंमलबजावणी करण्यासाठी मान्यता देणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : जाबॅप्र-२६११/प्र.क्र.१८/१९/व्यशि-५

मंत्रालय, मुख्य इमारत, दुसरा मजला,

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २२ ऑगस्ट, २०१९.

वाचा-

- १) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक आयटीआय-१००२/८९/व्यशि-२, दिनांक १२/०७/२००२.
- २) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक आयटीआय-१००७/ (१६०/०७)/ व्यशि-२, दिनांक ३०/०६/२००७.
- ३) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक आयटीआय २००७/ (१६२/०७)/ व्यशि-२, दिनांक ३१/१२/२००७.
- ४) शासन निर्णय, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, क्रमांक आयटीआय २००८/(६५३/०८)/ व्यशि-२, दिनांक २३/१२/२००८.
- ५) केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाच्या अंतर्गत National Project Implementation Unit यांचे पत्र क्रमांक DGET-३५(४) State Consultant-STRIVE/२०१८-NPIU दिनांक १८/०९/२०१८.
- ६) जागतिक बँक सहाय्यित केंद्र पुरस्कृत STRIVE प्रकल्पाबाबत दिनांक ३/१/२०१९ रोजी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या Operations Manual मधील मार्गदर्शक सूचना.
- ७) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक १८/STRIVE/२०१९/(४०)/१६, दिनांक १९/०१/२०१९.
- ८) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक १८/STRIVE/(४०)/२०१९/३९, दिनांक १५/०२/२०१९.

- ९) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य यांचे पत्र क्रमांक १८/STRIVE/(४०)/२०१९/४४, दिनांक २२/०२/२०१९.
- १०) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक १८/STRIVE/(४०)/२०१९/९१, दिनांक ०४/०५/२०१९.
- ११) संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक १८/STRIVE/२०१९(४०)/१००, दिनांक १५/०५/२०१९.

प्रस्तावना :-

देशाच्या अर्थव्यवस्थेची वाढ विचारात घेता, उद्योगांची मागणी पूर्ण करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय मानकांप्रमाणे कुशल मनुष्यबळाची आवश्यकता आहे. कुशल मनुष्यबळाची कमतरता या घटकाकडे व्यावसायिक प्रशिक्षण व्यवसायातील उद्योगांच्या मागणी आणि पुरवठा या मधील अंतर कमी करण्यासाठी अडथळा म्हणून मुख्यत्वे पाहिले जाते.

२. देशातील व्यावसायिक शिक्षण आणि प्रशिक्षणाच्या गुणवत्तेमध्ये सुधारणा करण्याची आवश्यकता आहे. औद्योगिक मूल्य वर्धनाकरीता कुशल मनुष्यबळाची निर्मिती करणे आवश्यक असून, यासाठी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था आणि व्यवसाय प्रशिक्षणाद्वारे कौशल्य प्रशिक्षण प्रदान करण्याची कार्यक्षमता सुधारण्याचे उद्दिष्ट आहे. याकरीता जागतिक बँकेच्या सहाय्याने देशात Skills Strengthening for Industrial Value Enhancement (STRIVE) हा प्रकल्प नोव्हेंबर, २०२२ पर्यंत राबविण्याचा केंद्र शासनाच्या कौशल्य व उद्योजकता मंत्रालयाने निर्णय घेतलेला असून सदर STRIVE प्रकल्प - केंद्रीय योजनांतर्गत लहान व मध्यम आकाराचे उद्योग, व्यावसायिक संघटना, औद्योगिक समुह (Industrial Clusters) यांचा सहभाग निश्चित केलेला असून, त्यांच्या सहकार्याने औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील प्रशिक्षणाच्या दर्जामध्ये सुधारणा व त्याचबरोबर शिकाऊ उमेदवारीच्या व्याप्तीमध्ये वाढ करण्यात येणार आहे.

३. सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी राज्य सरकार, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, Centrally Funded Institute (CFI) आणि Industry Clusters (IC) यांच्या माध्यमातून केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाद्वारे करण्यात येणार आहे. STRIVE प्रकल्पाद्वारे National Skill Development Mission मध्ये समाविष्ट असलेल्या प्रशिक्षण संस्था व प्रशिक्षक या घटकांच्या कौशल्यामध्ये वाढ करण्यात येणार असल्याने, सदर प्रकल्प National Skill Development Mission करीता पुरक प्रकल्प आहे.

४. जागतिक बँकेच्या सहाय्याने केंद्र शासन पुरस्कृत औद्योगिक मूल्य वृद्धीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे (Skills Strengthening for Industrial Value Enhancement) (STRIVE) या प्रकल्पास जागतिक बँकेकडून अर्थसहाय्य प्राप्त होणार असून, सदर प्रकल्पाची अंमलबजावणी जागतिक बँकेच्या Program for Result या तत्वानुसार होणार आहे. त्यास अनुसरून केंद्र शासनाने STRIVE

प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीकरीता Operations Manual निर्गमित केले आहे. यानुसार STRIVE प्रकल्प राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता देण्याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १३/८/२०१९ रोजीच्या बैठकीमध्ये सादर करण्यात आला होता. मंत्रिमंडळाने दिलेल्या मान्यतेच्या अनुषंगाने जागतिक बँक सहाय्यित STRIVE प्रकल्प राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

जागतिक बँक सहाय्यित औद्योगिक मूल्य वृद्धीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे “Skills Strengthening for Industrial Value Enhancement (STRIVE)” या प्रकल्प-केंद्रीय योजनेची १) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या कार्यक्षमतेत सुधारणा करणे. (Improved Performance of ITIs), २) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षणासाठी राज्याची क्षमता वाढविणे. (Increase Capacities of State Government to support ITIs and Apprenticeship Training), ३) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व शिकाऊ उमेदवारी अंतर्गत प्रशिक्षणाची व ज्ञानार्जनाची क्षमता वाढविणे. (Improved Teaching & Learning Capabilities), ४) शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षण योजनेचा दर्जा व व्याप्ती वाढविणे. (Improved and Broadened Apprenticeship Training) या चार घटकांमध्ये (Result Area) राज्यात अंमलबजावणी करण्यास या शासन निर्णयान्वये खालीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

१. केंद्र शासनाच्या कौशल्य विकास व उद्योजकता मंत्रालयाने दिनांक ०३/०१/२०१९ रोजी निर्गमित केलेल्या Operations Manual मधील तरतुदी व त्यामध्ये केंद्र शासनाने वेळोवेळी केलेले बदल/सुधारणेनुसार राज्यामध्ये जागतिक बँक सहाय्यित औद्योगिक मूल्य वृद्धीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे Skills Strengthening for Industrial Value Enhancement (STRIVE)” या प्रकल्प- केंद्रीय योजनेची अंमलबजावणी करण्यात येईल. या संदर्भात केंद्र व राज्य शासनामध्ये सामंजस्य करार (Memorandum of Understanding) करण्यात येईल.

२. **औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या कार्यक्षमतेत सुधारणा करणे (Improved Performance of ITI) :-** या घटकांतर्गत शासकीय व खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांकडून विहित नमुन्यातील Institutional Strategic Plan (ISP) मागविण्यात येऊन, त्यांच्या मुल्यांकनांच्या आधारे राज्य सुकाणू समितीने शिफारस केलेल्या शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची स्पर्धात्मक तत्वावर राष्ट्रीय सुकाणू समितीमार्फत निवड करण्यात येणार आहे. खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची निवड स्पर्धात्मक तत्वावर राष्ट्रीय सुकाणू समितीमार्फत करण्यात येणार आहे.

क) सदर घटकासाठी प्राप्त होणारा निधी Institutional Strategic Plan (ISP) नुसार खर्च करण्यात येईल. Institutional Strategic Plan मध्ये खालील बाबींचा समावेश करण्यात येईल.

- १) उद्योगांसमवेत गतीशिल दुवा साधणे.
- २) उद्योग समूहांच्या गरजेनुसार कुशल मनुष्यबळाची निर्मिती करणे.
- ३) प्रशिक्षण सुविधांच्या गुणवत्तेत सुधारणा करणे.
- ४) रोजगार प्रोत्साहन कार्यक्रमांमध्ये सुधारणा करणे.
- ५) समाजातील वंचित घटकांना व्यवसाय प्रशिक्षण देणे.
- ६) प्रशिक्षकांची क्षमता वाढ करणे.

७) उत्पन्नाचे स्रोत निर्माण करणे.

ख) STRIVE प्रकल्पांतर्गत निवड करण्यात आलेल्या संस्थांना खालील मुख्य कामगिरी निर्देशांकांच्या (Key Performance Indicator) आधारे पुढील निधीचे वितरण करण्यात येणार आहे:-

- १) संबंधित संस्थेत उत्तीर्ण होणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या टक्केवारीमध्ये होणारी वाढ.
- २) संस्थेतील व्यवसाय अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरीता महिलांच्या टक्केवारी मध्ये होणारी वाढ.
- ३) संस्थेतील प्रवेशासाठी एकूण विद्यार्थ्यांच्या टक्केवारी मध्ये होणारी वाढ.
- ४) संस्थेमधील व्यवसाय अभ्यासक्रमांनुसार एकूण विद्यार्थ्यांपैकी On the Job Training (OJT) देण्यात आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या टक्केवारी मध्ये होणारी वाढ.

ग) उद्योगांच्या कुशल मनुष्यबळाच्या मागणीनुरूप पुरवठा करण्यासाठी सदर प्रकल्पांतर्गत निवड झालेल्या औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेची कार्यक्षमता व कौशल्य विकास कार्यक्रमाच्या गुणवत्तेमध्ये वाढ करण्याच्या दृष्टीने खालील बाबींचे अनुषंगाने कार्यवाही करण्यात येईल :-

- १) उद्योगांशी relevance वाढविणे, On the Job Training, Industrial exposure of Trainers, Need assessment of Trainer.
- २) स्थानिक उद्योगांच्या गरजेनुसार शिल्प कारागिर प्रशिक्षण योजनेंतर्गत तसेच NSQF च्या स्तराशी सुसंगत असलेले अल्प मुदतीचे अभ्यासक्रम नव्याने सुरू करणे.
- ३) समाजातील वंचित गटांतील विद्यार्थ्यांकरीता (जसे की, महिला, अनुसूचित जाती व जमाती, अल्पसंख्यांक इत्यादीं प्रवर्गातील विद्यार्थी व दिव्यांग विद्यार्थ्यांकरीता) अभ्यासक्रम तयार करणे तसेच प्रशिक्षण देण्यासाठी त्यांचे mobilization करणे.
- ४) Soft Skill प्रशिक्षण देण्यासाठी शैक्षणिक पद्धत विकसित व बळकटीकरण करणे.
- ५) उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांकरीता रोजगाराच्या संधी उपलब्ध करून देण्याच्या पद्धतीचे बळकटीकरण करणे.
- ६) संस्थेकरीता आर्थिक स्रोत निर्माण करण्याच्या दृष्टीने NSQF स्तराशी सुसंगत अल्प मुदतीचे (कमीत कमी ३०० तासाचे) अभ्यासक्रम राबविणे.
- ७) प्रशिक्षण सुविधांमध्ये सुधारणा करणे, आधुनिक उपकरण उपलब्ध करून देणे तसेच नवीन अभ्यासक्रम सुरू करणे.

घ) राष्ट्रीय सुकाणू समितीने निवडलेल्या औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांसोबत राज्य शासन व केंद्र शासनाकडून विहित त्रिपक्षीय सामंजस्य करार करण्यांत येईल.

३. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षणासाठी राज्याची क्षमता वाढविणे.

(Increase Capacities of State Government to support ITIs and Apprenticeship Training) :-

औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था तसेच शिकाऊ उमेदवारी अंतर्गत देण्यात येणाऱ्या कौशल्य प्रशिक्षणाची

औद्योगिक आस्थापनांच्या कुशल तांत्रिक मनुष्यबळाची गरज भागविणे व त्यान्वये त्यांची कार्यक्षमता वाढविण्यासंदर्भातील खालील अनिवार्य सुधारणा उपक्रम (Mandated reform Activities) पूर्ण केल्यानंतर केंद्र शासनाकडून या घटकासाठी टप्पाटप्पाने निधी उपलब्ध होईल :-

- १) Development of Career Progression Policy for ITI trainers (निदेशकांच्या सेवा कारकीर्द प्रगतीचे धोरण निश्चित करणे.)
- २) Reducing trainer vacancy in government ITIs (शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील निदेशकांची मंजूर पदे भरणे.)
- ३) Conducting tracer study (उत्तीर्ण उमेदवारांना प्राप्त झालेल्या रोजगाराच्या / स्वयंरोजगाराच्या संधी बाबत माहिती घेण्यासाठी Tracer Study आयोजितकरणे.)

क) सदर घटकातर्गत प्राप्त होणारा निधी खालील बाबींकरीता खर्च करण्यात येईल :-

- १) Developing Centralized admission process (केंद्रीय प्रवेश प्रक्रीया विकसित करणे)
- २) Reducing ITI instructor vacancy, Organizing instructors training, Adopting career progression policy for ITI trainers, (निदेशकांच्या रिक्त जागा भरणे, निदेशकांसाठी प्रशिक्षण आयोजित करणे, निदेशकांच्या सेवा कारकिर्द प्रगतीचे धोरण स्विकारणे)
- ३) Data reporting on MIS- Establishing a Management Information System and integrating it with NCVT MIS portal (माहिती व्यवस्थापन प्रणाली विकसित करणे आणि NCVT च्या माहिती व्यवस्थापन प्रणालीशी संलग्नित करणे)
- ४) Introducing examination reforms such as online examination. (परीक्षा पद्धतीत सुधारणा करणे, उदा. ऑनलाईन परीक्षा)
- ५) Refresher training for ITI trainers in industry. (On job training) (औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेतील निदेशकांकरीता औद्योगिक आस्थापनांमध्ये उजळणी वर्ग घेणे)
- ६) Establishing equivalence of CTS certificate with State Board certificate. (CTS प्रमाणपत्राची राज्य परीक्षा मंडळाशी समकक्षता निश्चित करणे)
- ७) Encouraging dual training as a policy measure. (दुहेरी प्रशिक्षण प्रणालीची अंमलबजावणी करण्यासाठी धोरणात्मक निर्णय घेण्याकरीता प्रोत्साहन देणे.)
- ८) Increasing financial and administrative autonomy to ITIs. (औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची आर्थिक व शैक्षणिक स्वायत्तता वाढविणे)
- ९) Increased enrolment of ST trainees. (अनुसूचित जमातीच्या प्रशिक्षणार्थ्यांचे प्रवेश वाढविणे)
- १०) Any other activity related to achievement of KPIs or any activity related to skill development. (KPIs शी संबंधित इतर बाबी तसेच कौशल्य विकासाशी संबंधित इतर बाबी)

ख) सदर घटकांतर्गत निधी प्राप्त होण्यासाठी केंद्र व राज्य शासनामध्ये Performance Based Fund Agreement करण्यात येईल.

४. **औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व शिकाऊ उमेदवारी अंतर्गत प्रशिक्षणाची व ज्ञानार्जनाची क्षमता वाढविणे (Improved Teaching & Learning Capabilities) :-** Information and Communication Technology चा नावीन्यपूर्ण वापर करून Teaching तसेच Learning चा दर्जावाढ करण्याचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे. यानुसार प्रामुख्याने व्यवसाय अभ्यासक्रमांमध्ये सुधारणा करणे, Teaching/ Learning साहित्यामध्ये सुधारणा करणे. दूरशिक्षणाकरिता पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देणे, परीक्षा पध्दतीमध्ये सुधारणा करणे, नावीन्यपूर्ण अभ्यासक्रम राबविण्यासाठी खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांना Soft Loan उपलब्ध करून देणे इत्यादींचा समावेश आहे. सदर घटकाची खालील पाच टप्प्यामध्ये अंमलबजावणी करण्यात येईल :-

- १) Developing market driven curriculum through better industry participation
- २) Designing improved instructional materials to aid in teaching processes
- ३) Improving pedagogy to help teachers for improve learning outcome
- ४) Establishing mechanism for content delivery through various platform
- ५) Revamping examination process

क) सदर घटकाची अंमलबजावणी केंद्र शासनाच्या संचालक (प्रकल्प), डिजीटी, नवी दिल्ली यांचे मार्फत करण्यात येणार येईल.

५. **शिकाऊ उमेदवारी प्रशिक्षण योजनेचा दर्जा व व्याप्ती वाढविणे. (Improved and Broadened Apprenticeship Training):-** शिकाऊ उमेदवारी अंतर्गत प्रशिक्षणाचा दर्जा वाढविण्याकरीता देशपातळीवर एकुण १०० औद्योगिक आस्थापनांच्या समुहांची (Industry Clusters) निवड करण्यात येणार आहे. प्रत्येक आस्थापनांच्या समुहास रुपये १.०० कोटी इतके अनुदान (Industry Apprenticeship Initiative (IAI) Grant) ३ वर्षाकरीता प्राप्त होईल. औद्योगिक समुहांची निवड करण्यासाठी राज्यप्रशिक्षणार्थी सल्लागार यांचे अध्यक्षतेखाली State Cluster Evaluation Committee (SCEC) ची स्थापना करण्यात येईल. Industry Cluster ची संस्था नोंदणी कायदा, १८६० किंवा कंपनी कायदा, २०१३ किंवा Maharashtra Public Trust Act, १९५० अंतर्गत नोंदणी करणे आवश्यक राहिल. तसेच Industry Cluster ला केंद्र शासन, राज्य शासन यांचे समवेत त्रिपक्षीय करार करण्याचे अधिकार असणे आवश्यक राहिल. तसेच केंद्र, राज्य व संबंधित Industry Cluster यांच्यामध्ये त्रिपक्षीय सामंजस्य करार करण्यात येईल. या घटकांतर्गत उत्तीर्ण होणा-या उमेदवारांना विदेशामध्ये रोजगार (overseas placement) मिळवून देण्यासाठी उपाययोजना करण्यात येतील.

६. STRIVE प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यासाठी खालील समित्या/कक्षांचे गठन करण्यात येत आहे:-

- क) राज्य सुकाणू समिती (State Steering Committee):- तपशिल, रचना, कर्तव्ये व जबाबदा-या परिशिष्ट “अ” मध्ये देण्यात आलेली आहे.
- ख) राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्ष (State Project Implementation Unit) (SPIU) :- तपशिल, रचना, कर्तव्ये व जबाबदा-या परिशिष्ट “ब” मध्ये देण्यात आलेली आहे.
- ग) प्रादेशिक प्रकल्प अंमलबजावणी कक्ष :- तपशिल परिशिष्ट “क” मध्ये देण्यात येत आहे.
- घ) संस्था व्यवस्थापन समिती (Institute Management Committee) :- तपशिल, रचना, कर्तव्ये व जबाबदा-या परिशिष्ट “ड” मध्ये देण्यात आलेली आहे.
- च) राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्ष (State Apprenticeship Monitoring Cell):- तपशिल, रचना, कर्तव्ये व जबाबदा-या परिशिष्ट “इ” मध्ये देण्यात आलेली आहे.

७. **निधीची उपलब्धता :-** STRIVE प्रकल्पाकरीता संपूर्णपणे केंद्र शासनाकडून अंमलबजावणी यंत्रणांच्या कामगिरी निर्देशांकांच्या आधारे निधी प्राप्त होणार असल्याने राज्य शासनाकडून या प्रकल्पाकरीता निधी उपलब्ध होणार नाही.

८. **खरेदी विषयक वित्तीय अधिकार प्रदान करणे :-** STRIVE प्रकल्पांतर्गत केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या Operations Manual मधील तरतूदींच्या अनुषंगाने शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था, खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व उद्योग समुहांना सक्षम प्राधिका-याने मंजूर केलेल्या Procurement Plan नुसार पुढील प्रमाणे खरेदीविषयक व वित्तीय अधिकार प्रदान करण्यात येत आहेत :-

शासकीय / खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	उद्योग समुह	प्रशासकीय व वित्तीय अधिकार (प्रति करार)
प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था तथा सदस्य सचिव, संस्था व्यवस्थापन समिती	खजिनदार / उद्योग समुहाच्या बांधकाम व यंत्रसामुग्री समितीचे अधिकृत अधिकारी	रु. १.०० लाखापर्यंत
बांधकाम व यंत्रसामुग्री खरेदी समिती	बांधकाम व यंत्रसामुग्री खरेदी समिती	रु. १.०० लाख ते रु. १०.०० लाखापर्यंत
संस्था व्यवस्थापन समितीची (IMC) गव्हर्निंग काऊन्सिल	नियामक मंडळ	रु. १०.०० लाख ते रु. २५.०० लाखापर्यंत

क) रुपये २५.०० लाख किंमतीच्या वरील खरेदी राज्य सुकाणू समितीच्या मान्यतेने राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाच्या स्तरावर करण्यास मान्यता देण्यात येईल. प्रकल्पांतर्गत खरेदी विषयक प्रक्रीया केंद्र शासनाच्या Operations Manual मधील तरतूदीनुसार करण्यात येईल. तसेच

खरेदी विषयक अधिकार व खरेदी प्रक्रिया यामध्ये केंद्र शासनाने वेळोवेळी केलेले बदल लागू राहतील.

ख) केंद्र शासनाच्या Operations Manual मधील तरतूदीनुसार राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्ष व शिकाऊ उमेदवारी नियंत्रण कक्षाकरीता आवश्यक खरेदीबाबतचे संपूर्ण आर्थिक व प्रशासकीय अधिकार राज्य प्रकल्प सुकाणु समिती यांना राहतील, तसेच याबाबतची सर्व कार्यवाही राज्य शासनाच्या खरेदी प्रक्रियेच्या प्रचलित नियमानुसार व मार्गदर्शक तत्वानुसार करण्यांत येईल.

९. प्रकल्पांतर्गत निवड झालेल्या औदयोगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये राज्य योजना किंवा जिल्हा योजनेतील निधीतून Green Buliding, Rain Water Harvesting, Solid Waste Management, Solar Panal, CCTV, वृक्ष लागवड इत्यादी कामे करण्यात यावी.

१०. **नियंत्रण अधिकारी आणि आहरण व संवितरण अधिकारी :-** सदर प्रकल्पासाठी संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण तथा राज्य प्रकल्प संचालक यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयातील लेखा अधिकारी (महाराष्ट्र वित्त व लेखा संवर्ग) (गट ब) यांना योजनेचे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

११. **वित्तीय व्यवस्थापन :-** अंमलबजावणी यंत्रणांमार्फत प्रकल्पाचे लेखाविषयक कामे करण्यास स्वतंत्र अर्हताधारक लेखापाल नियुक्त करण्यात येवून, त्यांचे मानधन प्रकल्पासाठी उपलब्ध होणाऱ्या निधीतून करण्यात येईल. त्याचप्रमाणे प्रकल्पांतर्गत खरेदी व वित्त विषयक बाबींचे सहामाही एकात्मिक अंतर्गत लेखापरिक्षण करण्यासाठी सनदी लेखापालाची नियुक्ती करण्यात यावी.

१२. **प्रकल्पाकरिता राष्ट्रीयकृत बँकेमध्ये चालू बँक खाते उघडणे :-**

केंद्र शासनाच्या Operations Manual मधील तरतूदीनुसार STRIVE योजनेंतर्गत प्राप्त झालेला निधी केंद्र शासनाने विहित केलेल्या राष्ट्रीयकृत बँकेमध्ये (Nationalized Bank) महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषद व शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील संस्था व्यवस्थापन समितीच्या नावे स्वतंत्र चालू खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तथापि, खालील सूचनांचे पालन करण्यात यावे :-

- “ Skills Strengthening for Industrial value Enhancement (STRIVE)” या प्रकल्पाकरिता उघडण्यात येणाऱ्या चालू खात्यामध्ये केवळ सदर प्रकल्पाकरिता केंद्र शासनाकडून प्राप्त होणारा निधी जमा करण्यात यावा.
- बँक खात्यातील व्यवहारांचे मासिक/तिमाही ताळमेळ करणे तसेच लेखा परिक्षण करण्यात यावे.
- बँक खाते बंद करण्यात आल्यास, त्यामधील शिल्लक रकमेचा ताळमेळ घेऊन शिल्लक अखर्चित रक्कम योग्य त्या शासन लेखाशिर्षाखाली तात्काळ जमा करण्यात यावी.
- बँक खात्याचा तपशिल वित्त विभागास उपलब्ध करून देण्यात यावा.

आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांमार्फत निधी कोषागारातून आहरीत करून संबंधित संस्था/Industry Cluster यांनी संस्था नोंदणी कायदा, १८६० अथवा कंपनी कायदा/Maharashtra Public Trust Act, १९५० (लागू असल्यास) अंतर्गत नोंदणी केलेल्या सोसायटीच्या राष्ट्रीयकृत बँकेच्या चालु खात्यामध्ये जमा करण्यात येईल. तसेच संचालनालयास (राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षास) प्राप्त होणारा निधी महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय प्रशिक्षण परिषदेच्या बँक खात्यात जमा करण्यात येईल.

१३. **लेखाशिर्ष :-** STRIVE प्रकल्पाकरीता केंद्र शासनाकडून PFMS प्रणालीद्वारे निधी प्राप्त होणार असल्याने, सदरच्या निधीच्या अनुषंगाने प्रतिबिंबित तरतूद करणे व निधी खर्च करण्यासाठी कौशल्य विकास व उद्योजकता विभागाच्या अंदाजपत्रकामध्ये स्वतंत्र उपलेखाशिर्ष व संगणक सांकेतांक निर्माण करण्याची कार्यवाही संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय यांनी करावी.

१४. औद्योगिक मूल्य वृद्धीकरणासाठी कौशल्यांचे बळकटीकरण करणे (STRIVE) प्रकल्पांतर्गत निवड करण्यात आलेल्या शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या प्राचार्यांना खरेदीविषयक वित्तीय अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत. त्याचधर्तीवर राज्यातील सर्व शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या प्राचार्यांना रुपये १.०० लाख पर्यंत यंत्र व साधनसामुग्री खरेदी, दुरुस्ती व लहान बांधकामे (Minor Works) संबंधीचे खरेदीविषयक वित्तीय अधिकार प्रदान करण्यात येत आहेत.

१५. सदर शासन निर्णय मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १३/८/२०१९ रोजीच्या बैठकीतील निर्णयाचे अनुषंगाने तसेच नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ९९/१४७१, दिनांक २८/०५/२०१९ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक २४८/२०१९/कोषा-प्रशा-५, दिनांक १२/६/२०१९ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

१६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९०८२२१६१७३९१९०३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने स्वाक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ब.शे.मांडवे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. मंत्री, कौशल्य विकास व उद्योजकता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. राज्यमंत्री, कौशल्य विकास व उद्योजकता यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

५. मा.मुख्य सचिव,महाराष्ट्र राज्य मंत्रालय, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण , व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, संचालनालय महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
९. सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई/पुणे/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर
१०. जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी, जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण कार्यालये (सर्व)
११. संबंधित शासकीय/खाजगी शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेचे प्राचार्य,
१२. महालेखापाल (लेखा वअनुज्ञेयता)-१, महाराष्ट्र, मुंबई,
१३. महालेखापाल (लेखा वअनुज्ञेयता)-२, महाराष्ट्र, नागपूर,
१४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-१, महाराष्ट्र, मुंबई,
१५. महालेखापाल (लेखा परीक्षा)-२, महाराष्ट्र, नागपूर,
१६. अधिदान व लेखा अधिकारी ,मुंबई,
१७. निवासी व लेखा परीक्षा अधिकारी ,मुंबई,
१८. जिल्हा कोषागार अधिकारी, जिल्हा कोषागार कार्यालय (सर्व)

प्रत,

१. मा. सभापती, विधान परिषद यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
२. मा. अध्यक्ष, विधान सभा यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
३. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधान सभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
५. अपर मुख्य सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहाय्यक
६. उप सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग,मंत्रालय, मुंबई, यांचे स्वीय सहाय्यक
७. निवड नस्ती. (व्यशि-५)

परिशिष्ट “अ”

राज्य सुकाणू समिती (State Steering Committee):- राज्यामध्ये STRIVE प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या सनियंत्रणासाठी अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्य सुकाणू समितीची स्थापना करण्यात येईल. राज्य सुकाणू समितीची रचना खालीलप्रमाणे राहिल :-

१	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई	:	अध्यक्ष
२	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे प्रतिनिधी (किमान उप सचिव दर्जाचे)	:	सदस्य
३	अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे प्रतिनिधी (किमान अधीक्षक अभियंता दर्जाचे)	:	सदस्य
४	अग्रणी औद्योगिक संघटनेचे /लघु-मध्यम उद्योगांच्या संघटनांनी नामनिर्देशित केलेले तीन प्रतिनिधी.	:	सदस्य
५	व्यवसाय प्रशिक्षण क्षेत्रातील तीन तज्ञ व्यक्ती (ज्यांना व्यवसाय प्रशिक्षणाची आवड व ज्ञान आहे अशा व्यक्ती)	:	सदस्य
६	संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	:	सदस्य सचिव

राज्य कौशल्य विकास अभियानाचे प्रतिनिधी म्हणून मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य कौशल्य विकास सोसायटी यांना समितीचे निमंत्रित सदस्य म्हणून राहतील.

राज्य सुकाणू समितीच्या कर्तव्य व जबाबदाऱ्या खालील प्रमाणे राहतील :-

- १) राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाला व राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्षाला मार्गदर्शन करणे व सल्ला देणे. तसेच राज्य शासन, राष्ट्रीय सुकाणू समिती व जागतिक बँकेकडे अहवाल पाठविण्यासाठी प्राधिकृत करणे.
- २) प्रकल्पांतर्गत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचे Institute Strategic Plan (ISP) तसेच औद्योगिक आस्थापनांच्या समूहाचे Industry Apprenticeship Initiative (IAI) च्या प्रस्तावाचे मुल्यांकन करणे व राष्ट्रीय सुकाणू समितीकडे मान्यतेसाठी शिफारस करणे.
- ३) आवश्यकता असल्यास औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेस संस्था व्यवस्थापन समितीच्या अध्यक्षी निवड करण्याबाबत सहाय्य करणे.
- ४) प्रकल्प अंमलबजावणीचा वेळोवेळी आढावा घेणे व अंमलबजावणी मध्ये येणाऱ्या अडचणी संदर्भात मार्गदर्शन करणे.
- ५) प्रोत्साहनात्पर निधी प्राप्त होण्यासाठी राष्ट्रीय सुकाणू समितीकडे शिफारस करणे.

- ६) राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाच्या वार्षिक कामाचा आराखडा व अर्थसंकल्पाचा आढावा घेणे व त्यास मान्यता देणे.
- ७) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व औद्योगिक आस्थापनांचा समुह यांच्या मार्फत राबविण्यात येणाऱ्या प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीवर देखरेख करणे.
- ८) SPIU तसेच संस्थांमधील संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांना देण्यात येणाऱ्या प्रशिक्षण कार्यक्रमांना मान्यता देणे व आढावा घेणे.
- ९) प्रकल्पाच्या प्रभावी अंमलबजावणीकरीता प्रत्येक आर्थिक वर्षामध्ये किमान ४ त्रैमासिक बैठका आयोजित करून प्रकल्पाच्या फलनिष्पत्तीचा आढावा घेणे.
- १०) SPIU मधील अधिकारी व कर्मचारी यांना विदेशामध्ये प्रशिक्षण देण्यासाठी अभ्यास दौऱ्यास मान्यता देण्याबाबत राष्ट्रीय सुकाणू समितीकडे शिफारस करणे.

परिशिष्ट “ब”

राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्ष (State Project Implementation Unit) (SPIU) :- जागतिक बँक सहाय्यित व्यवसाय प्रशिक्षण सुधारणा प्रकल्पांतर्गत राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाची उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दिनांक २३/१२/२००८ अन्वये स्थापना करण्यात आलेली आहे. या प्रकल्पांतर्गत स्थापना करण्यात आलेल्या राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षामार्फत STRIVE प्रकल्पाची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्यात येईल. तथापि, राज्य सुकाणू समितीच्या मान्यतेने राज्य प्रकल्प संचालकांना कक्षाच्या रचनेमध्ये बदल करण्याचे अधिकार राहतील. STRIVE प्रकल्पांतर्गत राज्य अंमलबजावणी कक्षाकरिता केंद्र शासनाकडून प्रति वर्षी प्राप्त होणाऱ्या निधीच्या मर्यादेतच राज्य अंमलबजावणी कक्षाकरीता आवश्यक असलेले मनुष्यबळ बाहय यंत्रणेमार्फत उपलब्ध करून घेण्यात यावे. तथापि, बाहय यंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करताना वित्त विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या निदेशांचे पालन करण्यात यावे.

राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाची कर्तव्य व जबाबदाऱ्या खालील प्रमाणे राहतील :-

- १) राज्य सुकाणू समितीच्या मार्गदर्शनाखाली संपूर्ण प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीची जबाबदारी पार पाडणे.
- २) संपूर्ण प्रकल्पाच्या राज्यातील अंमलबजावणीवर सनियंत्रण ठेवणे व या संदर्भात राष्ट्रीय प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाशी समन्वय ठेवणे.
- ३) प्रकल्पांतर्गत करावयाच्या कामाचा व अंदाजपत्रकांचा वार्षिक आराखडा तयार करणे.
- ४) SPIU करीता अधिकारी/कर्मचारी व सल्लागार यांची निवड करणे तसेच त्यांना प्रकल्पांबाबत वेळोवेळी प्रशिक्षण देणे.
- ५) प्रकल्पांतर्गत स्थानिक तांत्रिक सहाय्यासाठी प्रस्तावाची छाननी करणे व त्याप्रमाणे खरेदी प्रक्रीया करणे.
- ६) प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी करिता राज्य, केंद्र व जागतिक बँक यांमध्ये दुवा साधणे.
- ७) प्रकल्पाचे वित्तीय व प्रशासकीय व्यवस्थापन करणे. तसेच वित्तीय व फलनिष्पत्तीचा त्रैमासिक अहवाल राज्य सुकाणू समितीमार्फत राष्ट्रीय सुकाणू समितीस सादर करणे.
- ८) प्रकल्प राबविण्याकरीता व राज्य सुकाणू समितीने वेळोवेळी दिलेल्या निदेशांची अंमलबजावणी करणे.

परिशिष्ट “क”

प्रादेशिक प्रकल्प अंमलबजावणी कक्ष (Regional Project Implementation Unit):- व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालयाच्या अधिपत्याखालील ६ विभागीय कार्यालये असून सदर प्रकल्पाची प्रभावीपणे अंमलबजावणी होण्याकरीता प्रादेशिक स्तरावर सुध्दा राज्य प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाच्या धर्तीवर प्रादेशिक प्रकल्प अंमलबजावणी कक्षाची (Regional Project Implementation Unit) स्थापन करण्यात येईल. सदर कक्षाचे प्रमुख म्हणून सहसंचालक, प्रादेशिक विभाग यांची नियुक्ती करण्यात येईल. कक्षाची रचना, त्यांची कर्तव्य व जबाबदाराच्या निश्चित करण्याचे अधिकार संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण तथा राज्य प्रकल्प संचालक यांना राहतील.

परिशिष्ट “ड”

संस्था व्यवस्थापन समिती (Institute Management Committee) :- औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये संस्थास्तरावर STRIVE प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्याकरीता संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात येईल. समिती/सोसायटीचे Memorandum of Association, Rules & Regulations, Bye Laws पीपीपी योजनेंतर्गत संस्था नोंदणी कायदा, १८६० अंतर्गत नोंदणी केलेल्या संस्था व्यवस्थापन समितीच्या धर्तीवर तयार करण्यात येऊन त्यास राज्य सुकाणू समितीची मान्यता घेण्यात यावी.

यापूर्वी शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात आलेली असल्यास, केंद्र शासनाच्या Operations Manual नुसार STRIVE प्रकल्पासाठीही सदर समिती काम करणार आहे.

१) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दिनांक १२/०७/२००२ अन्वये शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये संस्था व्यवस्थापन समितीची (Institute Management Committee) **स्थापना** करण्यात आलेली आहे. तसेच उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दिनांक ३१/०३/२००८ आणि दिनांक २२/०५/२०१८ अन्वये पब्लिक प्रायव्हेट पार्टनरशिपद्वारे शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांचा दर्जावाढ करणे (पीपीपी) या योजनेंतर्गत शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात आलेली असून, सदर समितीची संस्था नोंदणी कायदा, १८६० अंतर्गत नोंदणी करण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे जागतिक बँक सहाय्यित व्यवसाय प्रशिक्षण सुधारणा प्रकल्पांतर्गत उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय दिनांक ३०/०६/२००७ अन्वये संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात आलेली आहे. त्यामुळे STRIVE प्रकल्पांतर्गत नव्याने संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्याची आवश्यकता नाही. तथापि, STRIVE प्रकल्पांतर्गत निवड करण्यात येणाऱ्या शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील यापूर्वी **स्थापना** करण्यात आलेल्या संस्था व्यवस्थापन समितीची संस्था नोंदणी कायदा, १८६० अंतर्गत नोंदणी करण्यात येवून, सदर समितीमार्फत संस्था स्तरावर प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

२) खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये खालील सदस्यांचा समावेश असलेली संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात येऊन, समितीची नोंदणी संस्था नोंदणी कायदा, १८६० अंतर्गत नोंदणी करणे बंधनकारक राहील :-

संस्था व्यवस्थापन समितीची रचना :-

१	इंडस्ट्री पार्टनर किंवा इंडस्ट्री असोसिएशन किंवा त्यांचा प्रतिनिधी	अध्यक्ष
२ ते ४	Industry Partner ने (शक्यतो इंडस्ट्री असोसिएशन ने) नाम निर्देशित केलेले नजिकच्या उद्योगांचे तसेच औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये सुरू असलेल्या व्यवसाय अभ्यासक्रमांशी निगडीत उद्योग/उद्योग समुहांचे तीन प्रतिनिधी.	सदस्य

५	संस्था व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष व प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था यांनी संयुक्तरीत्या नामनिर्देशित केलेले शैक्षणिक क्षेत्रातील स्थानिक तज्ञ	सदस्य
६	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील वरिष्ठ गटनिदेशक/शिल्प निदेशक	सदस्य
७	अध्यक्ष यांनी प्राचार्यांच्या सल्ल्याने नामनिर्देशित केलेला विभागामधील उद्योगाचा प्रतिनिधी.	सदस्य
८	संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण तथा राज्य प्रकल्प संचालक यांचे प्रतिनिधी (Non-Voting Member)	सदस्य
९	प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	सदस्य सचिव

३) तथापि, ज्या खाजगी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था उद्योगांमार्फत चालविल्या जातात त्या संस्थेचे नियमक मंडळाची (Governing Body) संस्था नोंदणी कायदा, १८६० किंवा कंपनी कायदा, २०१३ किंवा Maharashtra Public Trust Act, १९५० अंतर्गत नोंदणी करण्यात आलेली असल्यास, नियमक मंडळास संस्था व्यवस्थापन समितीचा दर्जा बहाल करण्यात येईल. अन्यथा अशा संस्थांमध्ये संस्था व्यवस्थापन समितीची **स्थापना** करण्यात येऊन वरील कायद्यांतर्गत त्याची नोंदणी करणे बंधनकारक राहील.

४) **संस्था व्यवस्थापन समितीची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या :-**

१. संस्थेचा Institute Strategic Plan (ISP) तयार करणे व मान्यतेसाठी राज्य सुकाणू समितीस सादर करणे.
२. संस्थेची दिर्घकालीन उद्दीष्टे /लक्ष्ये ठरविणे, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेला भेडसावणाऱ्या समस्या आणि आव्हानांचे विश्लेषण करणे व त्यांचा सामना करण्यासाठी धोरण निश्चित करणे. केंद्र शासनाच्या Operations Manual मधील तरतूदीनुसार संस्थेचे संकल्पात्मक खरेदी धोरण ठरविणे.
३. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमध्ये सुधारणा करण्यासाठी लक्ष्य (Key Performance Indicators) निश्चित करणे, संस्थेच्या गरजेनुसार वर्षनिहाय आवश्यक निधीचा तपशिल तयार करणे.
४. औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या विकासासाठी प्रशिक्षक, यंत्र व साधनसामुग्री व इतर सेवांची गरज निश्चित करून त्यानुसार सुधारणात्मक कामे करणे.
५. STRIVE प्रकल्पाच्या अंमलबजावणी संदर्भातील औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेच्या वतीने Performance Based Grant Agreement करणे.
६. STRIVE प्रकल्पांतर्गत ISP नुसार करावयाच्या विविध कामांची विहीत वेळेत अंमलबजावणी करणे.
७. STRIVE प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या प्रगतीची देखरेख करणे.

८. STRIVE प्रकल्पाकरीता केंद्र शासनाने निश्चित केलेली खरेदी प्रक्रीया व लेखापरिक्षणासंबंधीत प्रक्रियेचे पालन करणे.

५) अध्यक्ष, संस्था व्यवस्थापन समितीची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या :-

१. संस्था व्यवस्थापन समितीस दुरदृष्टी देणे व STRIVE प्रकल्पाची अंमलबजावणी करण्यासाठी संस्था व्यवस्थापन समितीचे नेतृत्व करणे.
२. तातडीच्या वेळी सदस्य सचिव यांना अल्पावधीत विशेष सभा आयोजित करण्याबाबत सूचना देणे.
३. सोसायटीची कामे कार्यक्षमतेने तसेच Memorandum of Association, Rules and Regulation and bye laws of the Society (or equivalent) मधील तरतूदीनुसार होत आहे किंवा नाही हे पहाणे.
४. अध्यक्षांच्या मते ज्या बाबी महत्वाच्या आहेत व त्यावर तात्काळ कार्यवाही करणे आवश्यक आहे व ज्यासाठी IMC ची बैठक आयोजित करण्यास पुरेसावेळ उपलब्ध नाही तथापि, सदर बाबींची मंजूरी पुढील IMC बैठकीत घेणे शक्य आहे अशाबाबींवर आवश्यक निर्णय घेणे व सदरबाबींना मंजूरी घेण्यासाठी IMC ची बैठक आयोजित करणे.
५. सोसायटीच्या बैठकीतील मतदानाच्यावेळी सदस्यांनी केलेले मतदान वैध आहे अथवा नाही हे ठरवण्याचा एकमेव अधिकार अध्यक्षांना राहिल.
६. आवश्यकतेनुसार स्वतःचे अधिकार सदस्य सचिवांना पुनःप्रत्यार्पित करणे.
७. IMC सदस्या व्यतिरीक्त इतर व्यक्तींना IMC बैठकीकरीता बोलवण्याचा अधिकार अध्यक्षांना राहिल तथापि सदर व्यक्तींना मतदानाचा अधिकार राहणार नाही.
८. सोसायटीच्या कामाचा व प्रगतीचा वेळोवेळी आढावा घेणे आणि आवश्यकतेनुसार सोसायटीने केलेल्या कामांबाबत/निर्णयांबाबत चौकशी लावणे व चौकशीसमितीने दिलेल्या अहवालानुसार आवश्यक आदेश निर्गमित करणे.
९. सोसायटीच्या संपूर्ण कामांचे नियोजन, संचलन व संनियंत्रण करणे.

६) सदस्य सचिव, संस्था व्यवस्थापन समिती तथा प्राचार्य, औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था यांच्या कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या :-

- १) अध्यक्षांच्या सल्याने IMC बैठकीकरीता विषयसुची तयार करणे, बैठक आयोजित करणे. बैठकीचे खरे व अचूक इतिवृत्त तयार करणे, संबंधीत कागदपत्रे व माहिती आवश्यकतेनुसार पुढे पाठविणे.
- २) सोसायटीचा दैनंदिन कार्यभार पाहणे.
- ३) सोसायटीच्या नियमांनुसार व अध्यक्षांच्या सल्ल्याने कर्तव्य व जबाबदाऱ्या पार पाडणे.

परिशिष्ट “इ”

राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्ष (State Apprenticeship Monitoring Cell) :- STRIVE प्रकल्पांतर्गत शिकाऊ उमेदवारी योजनेची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याची जबाबदारी राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्षाची राहिल. सदर कक्ष राज्य अंमलबजावणी कक्षाच्या नियंत्रणाखाली काम करेल. राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्षाची रचना खालीलप्रमाणे राहिल :-

- १ संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण तथा राज्य शिकाऊ उमेदवारी सल्लागार
- २ सहसंचालक तथा सह शिक्षणार्थी सल्लागार/उप संचालक तथा उप शिक्षणार्थी सल्लागार (वरिष्ठ) , व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ३ शिक्षणार्थी उपसल्लागार/सहाय्यक संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ४ निरीक्षक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- ५ सहाय्यक प्रशिक्षणार्थी सल्लागार (तांत्रिक), व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

राज्य सुकाणू समितीच्या पूर्वमान्यतेने राज्य शिकाऊ उमेदवारी कक्षाच्या रचनेमध्ये बदल करण्याचे अधिकार संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण यांना राहतील. उपरोक्त कक्षाकरीता केंद्र शासनाकडून STRIVE प्रकल्पांतर्गत निधी उपलब्ध होणार आहे. सदर निधीच्या अधिन राहून कक्षाकरिता सल्लागार/प्रकल्प व्यवस्थापन संस्था तसेच कार्यालयीन कामकाजासाठी Multi Skill कर्मचाऱ्यांची बाहय यंत्रणेमार्फत राज्य सुकाणू समितीच्या पूर्वमान्यतेने उपलब्ध करून देण्याचे अधिकार संचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण तथा राज्य शिकाऊ उमेदवारी सल्लागार यांना राहतील. तथापि, बाहय यंत्रणेद्वारे मनुष्यबळ उपलब्ध करण्याची कार्यवाही वित्त विभागाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयांमधील अटी व शर्तीचे पालन करून करण्यात यावी.

राज्य शिकाऊ उमेदवारी सनियंत्रण कक्ष यांच्या कर्तव्य व जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे राहतील:-

१. शिकाऊ उमेदवारी योजनेचा विस्तार करणे तसेच योजनेच्या अंमलबजावणीच्या प्रगतीचे सनियंत्रण करणे.
२. शिकाऊ उमेदवारी योजनेशी संबंधित भागधारकांशी समन्वय ठेवणे.
३. National Apprenticeship Promotion Scheme (NAPS) या योजनेंतर्गत आस्थापनांना निधी वाटप करणे.
४. मुलभूत प्रशिक्षण तथा अनुषांगिक सूचना केंद्र यांच्याकडून फिडबॅकची योग्य पध्दत सुरू करणे व त्यानुसार प्रशिक्षणामध्ये सुधारणा करणे.

५. सहाय्यक प्रशिक्षार्थी सल्लागार/कनिष्ठ प्रशिक्षणार्थी सल्लागार तसेच प्रशासकीय कर्मचाऱ्यांना द्यावयाच्या आवश्यक प्रशिक्षणाची गरज निश्चित करून संलग्न औद्योगिक आस्थापना तसेच इतर उद्योगांमध्ये प्रशिक्षणासाठी पाठविणे.
६. STRIVE प्रकल्पांतर्गत केंद्र शासनाच्या Operations Manual मधील तरतूदीनुसार State Cluster Evaluation Committee गठीत करून, संनियंत्रण करणे.
